

Малютенко В.С., студентка
Омелянчук Н.В., студентка
Науковий керівник : Сур'як А.В., доцент
Східноєвропейський національний
університет ім. Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

СУЧАСНІ ФАКТОРИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ

У сучасних умовах виникає потужний вплив процесів глобалізації на розвиток національних економік, їх залучення в єдиний економічний та інформаційно-комунікаційний простір. У цих умовах процес активного входу країни у світові економічні відносини стає однією з ключових проблем подальшого розвитку економіки вибору пріоритетних напрямів забезпечення довгострокової конкурентоспроможності країни, інструментів її формування при відкритості внутрішнього ринку.

Конкурентоспроможність національної економіки – це здатність економічної системи забезпечувати за будь-якого впливу внутрішніх та зовнішніх чинників соціально-економічну оптимальність, яка проявляється у високому суспільному ефекті. Її характеризують з позицій таких підходів:

– ресурсного (наявність таких ресурсів, як: капітал для інвестування, кваліфікація людських ресурсів, наявність природних ресурсів, економіко-географічне положення країни, технології);

– факторного (темпи зростання національної економіки, що впливає на місце країни на світових ринках);

– рейтингового (відображення стану економіки за допомогою макроекономічних показників, а саме експортний потенціал, рівень цін, рівень життя, валові інвестиції та ін).

М. Портер відзначав, що наявність в країні природних ресурсів не є конкурентною перевагою держави. В більшості випадків, країни з багатими природними ресурсами відстають в економічному розвитку, а ті країни, які відчувають нестачу природних ресурсів навпаки активно розвиватися. М. Портер довів, що успіхи країн з багатою експортною складовою зумовлені прагненням економічно використовувати природні ресурси, що характеризується постійним здійсненням інноваційних та поновлювальних технологій [1].

У своїй теорії М. Портер виділив чотири детермінанти («ромб національних переваг») складові, які формують конкурентні переваги галузей, фірм і економіки в цілому, а саме:

1. Параметри факторів виробництва. Це праця, земля, капітал, підприємницька активність, інформаційна, наукова і технічна забезпеченість.

2. Стратегія фірми. Вона має відповідати галузі і стану ринку в якому працює фірма.

3. Параметри попиту. Він включає місткість ринку, динаміку та структурну зміну, рівень вимог покупців до якості товару.

4. Споріднені і підтримуючі галузі. Це залежні галузей між собою для створення готового продукту. Тобто це забезпечують експортні галузі необхідними матеріалами та послугами.

Портер зазначав, що на світовому ринку конкурують фірми, а не держави. Уряд може лише сприяти успіху конкурентної боротьби вітчизняних виробників запроваджуючи програми по підтримці виробників.

Для забезпечення конкурентоспроможності національної економіки необхідно визначитись в декількох напрямках розвитку виробництва. Обрати ті сфери в яких держава має переваги, наприклад агропромисловий комплекс, добувна промисловість. Проблемою є відсутність завершеного циклу виробництва, тобто постачання не сировини, а готової продукції. Фінансових ресурсів у виробників достатньо лише на створення сировини, а не на виготовлення продукції. Інвесторам в свою чергу більш до вподоби фінансувати лише у створення заготовок, або у видобуток природних ресурсів. Застаріле обладнання, недостатні наукові розробки іновативних продуктів, міграція вчених за кордон призводить до відсталості у розвитку якості товарів і послуг від тих вимог, що потребує світове господарство.

Для зростання конкурентного рівня України держава має виступати у ролі каталізатора, тобто не створювати конкуренцію власноруч, а виступати стимулюючою ланкою. Влада має контролювати бізнес-процеси жорстко реагуючи на монополію. Відсутність внутрішніх конкурентів у виробника певної сфери господарства призведе до швидкого спаду національної конкуренції. Фірми мають без впливу держави конкурувати між собою, розробляючи новітні винаходи, які зможуть зайняти провідну нішу на світовому ринку.

Отже, підвищення конкурентоспроможності національної економіки України для участі у глобальному процесі без наукомісткої продукції підприємств на світовому ринку неможливе. Темпи розвитку науково-технічного прогресу держави у свою чергу, залежить від державної політики в сфері науки та освіти. Загалом конкурентні переваги можна здобути шляхом отримання пільг, дотацій із державного бюджету, заниженого курсу національної валюти, прямого чи прихованого субсидування галузей, отримання тіншових прибутків, ефективної експлуатації вичерпних природних та екологічних ресурсів.

На сучасному етапі розвитку світової економіки Україна одна з небагатьох держав, що має усі можливості стати державою з високим показником конкурентоспроможності національної економіки та стати активним учасником розвитку світової економіки в умовах глобалізації.

Список використаних джерел:

1. Портер М. Конкурентное преимущество: Как достичь высокого результата и обеспечить его устойчивость / Майкл Е. Портер; [пер. с англ.]. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. – 715 с.
2. Індекс глобальної конкурентоспроможності. : [Електронний ресурс]: Звіту «The Global Competitiveness Report 2016–2017» [Режим доступу]: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2016-2017-5>
3. Пронкіна Л. І. Сучасні підходи та пріоритети підвищення конкурентоспроможності України. Вісник Тернопільського національно-економічного університету. 2015. № 3. С. 77-85.